

welke ons land verloor, stuk voor stuk ten onder zijn gegaan. Wij moeten een keuze doen.

Allereerst willen wij er dan op wijzen dat niet minder dan 200 Geallieerde schepen met een totaaltonnage van 1,2 mln brt slachtoffers geworden zijn van Duitse *raiders* (de Japanse zullen wij in deel 11 behandelen). Dat waren 'echte' oorlogsbodems als de 'Admiral Scheer', de 'Scharnhorst', de 'Gneisenau' en de 'Bismarck', dan wel *Hilfskreuzer*. Die *Hilfskreuzer* waren snelvarende vrachtschepen, de meeste met dieselmotoren (zij konden dus op zee gemakkelijk nieuwe brandstof innemen), die als 'onschuldige' schepen gecamoufleerd waren (door schijn-schoorstenen e.d. toe te voegen konden zij trouwens telkens hun silhouet veranderen), maar die in werkelijkheid zwaar bewapend waren: met geschut (6 kanons van 15 cm) en torpedo's; zij konden veelal ook mijnen leggen en zij hadden steeds één of twee kleine vliegtuigen aan boord om nieuwe prooi op te sporen. Drie Nederlandse schepen zijn door de 'echte' Duitse oorlogsbodems vernietigd (twee door de 'Scheer', één door de 'Scharnhorst') en vijf andere zijn door de acties van de Duitse *Hilfskreuzer* verloren gegaan. Onder die vijf schepen waren er twee die, met de bemanning en in één geval ook met enkele passagiers aan boord, door een gewapende Duitse bemanning naar een Franse haven gevaren werden, de tweede van deze zelfs helemaal van de Galapagos-eilanden af via Kaap Hoorn. De bemanningen van de schepen die door de acties van *raiders* verloren gingen, kwamen in Duits-bezet gebied terecht, hetzij doordat zij aan boord moesten blijven van hun buitgemaakte en opgebrachte schip, hetzij doordat zij gevangen werden gehouden aan boord van een bevoorradingschip van de *raiders* dat, na zijn taak volbracht te hebben, naar Europa terugkeerde. In één geval, het eerste van dien aard, mochten de Nederlandse opvarenden na aankomst in bezet Frankrijk ongehinderd naar bezet Nederland reizen – nadien werden dergelijke opvarenden eerst naar een Duits krijgsgevangenenkamp van de *Kriegsmarine* overgebracht waar zij maandenlang vastgehouden werden. Velen trachtte men daar te pressen tot aanmontering op een Duits schip; onder de weigeraars zijn er geweest die als represaille naar een concentratiekamp overgebracht werden.

De officieren van de Duitse *raiders* hebben zich, op één na, niet aan oorlogsmisdaden schuldig gemaakt. Dat kan men van de officieren van de *U-Boote* niet zeggen. Wel werd door *U-Boot*-commandanten herhaaldelijk hulp geboden aan de opvarenden van een schip dat zij getorpedeerd hadden, maar er deden zich ook gevallen voor waarbij die opvarenden, ronddobberend op een vlot of gezeten in een reddingboot, door hen gemitrilleerd werden. Dat dat laatste gebeuren kon, raakte onder de mannen van de koopvaardij bekend en wekte bij hen veel angst.